

Handlingsplan för krissituationer

på S:t Petri skola

läsåret 2008/2009

Innehållsförteckning

Krisgruppens sammansättning.....	3, 4
Viktiga telefonnummer.....	5
Dödsfall elev - i skolan.....	6, 7, 8
Dödsfall elev - utanför skolan.....	9, 10, 11
Dödsfall personal – i skolan.....	12, 13, 14
Dödsfall personal – utanför skolan.....	15, 16, 17
Elev som mister nära anhörig.....	18
Vid allvarliga olyckor - i skolan.....	19, 20
Vid allvarliga olyckor – utanför skolan.....	21, 22
Själv mord – elev.....	23, 24, 25
Själv mord – personal.....	26, 27, 28
När elev blir allvarligt sjuk.....	29
Vid elevs försvinnande.....	30
Brand och bombhot.....	31
Hot, våld och misshandel i skolan.....	32, 33
Kriser och katastrofer i Sverige och världen.....	34, 35
Kriser och deras förlopp.....	36
Olika sorgereaktioner hos barn.....	37
Exempel på brev som innehåller besked om att något tragiskt hänt i klassen.....	38
Samtal med klassen.....	39
Debriefing.....	40
Kontakt med massmedia.....	41, 42
Krislåda.....	43
Livräddande första hjälpen till vuxna.....	44-46
Litteratur.....	47

Krisgruppens sammansättning

Följande personer ingår i S:t Petri skolans krisgrupp;

rektor Eva Daun 34 66 34

biträdande rektor Peter Pripp 34 35 16

biträdande rektor Rita Winberg 34 35 17

skolsköterska Kristina Jönsson 34 66 37

kurator Helen Claus 34 66 36

studievägledare Ingrid Rittsel 34 66 35

skolsekreterare Judith Grüner 34 34 28

skolsekreterare Birgitta Gullstrand 34 66 33

lärare Annie Persson 34 94 09

lärare Sven Rydén 34 94 19

lärare Eva Henriksson 34 94 08

lärare Pia Jagrelius 34 94 09

Vaktmästeri, tekniker samt skyddsombud för personal och elever är resurspersoner till krisgruppen.

Vaktmästeri 34 66 38

Tekniker Per-Åke Brodin 34 94 14

Lärarnas riksförbunds skyddsombud

Niklas Pettersson 34 94 17

Läraryrskommitténs skyddsombud
Bertil Kaa Hedberg 34 94 02

Viktiga telefonnummer

Ambulans/polis/brandkår	112
Malmö stad Social jour (alla dagar 16.00-03.00)	040 - 34 56 78
POSOM (psykiskt och socialt omhändertagande) Anncharlotte Thelander, ansvarig på UF	040 - 34 30 47 0768 - 84 79 79
Ingemar Nilsson Ordförande POSOM- gruppen V Innerstaden	040 - 34 57 52 0707 - 13 33 92
Exp. Individ- och familjeomsorg, V Innerstaden	040 - 34 38 30
Feelgood (företagshälsovård)	040 - 10 28 70
Arbetsmiljöverket	040 - 38 62 00
Stödcentrum (brottsofferstöd/medling)	040 - 20 14 95
U-MAS vx Akutmottagningen U-MAS	040 - 33 10 00 040 - 33 37 00
Kurator U-MAS, akutmottagningen	040 - 33 36 57
Sjukhuspräst	040 - 33 75 70
Jourhavande präst, nödsituation	112
S:t Petri församling Gymnasiepräst, Albin Davidsson	040 - 27 90 43 040 - 672 92 57 0736 - 84 90 28
Katolska kyrkan Vår Frälsare, Erik Dahlbergsgatan 28	040 - 24 35 30
Judiska församlingen	040 - 611 84 60
Imamen, Islamic Center	040 - 22 83 20
Röda Korset vx Röda Korsets behandlingscenter	040 - 32 65 00 040 - 32 65 30

Dödsfall elev – i skolan

Polisen underrättas omedelbart av rektor.

Information i skolan

Rektor sammankallar skolans krisgrupp. Därefter underrättas mentorn i klassen och all övrig personal på skolan.

Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

Information till de anhöriga

Vid dödsfall meddelar polis de anhöriga. Därefter kontaktar skolan de anhöriga.

Krisgruppen utser vem som tar kontakt. Det är oerhört viktigt att diskutera med de anhöriga om vad man får informera om i skolan. För en del anhöriga är den personliga integriteten viktigt, vilket man absolut måste ta hänsyn till. Det är dock viktigt att betona för de anhöriga att information måste komma ut i skolan.

Anmälan till Arbetsmiljöverket

Enligt arbetsmiljöförordningen §2 skall arbetsgivaren utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket om ett dödsfall har inträffat på arbetsplatsen.

Massmedia

Om dödsfallet kan ha intresse för massmedia har rektor, eller den som rektor utser, kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. (Se kapitlet Kontakt med massmedia.)

Information till klassen

Efter överenskommelse med familjen om hur meddelande om dödsfallet skall framföras berättar mentor eller någon annan av klassen känd person detta. Elevvårdspersonal kan vara med vid behov. Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras. Kontakta gymnasieprästen och hör om han har möjlighet att vara med.

Klassen hålls samlad under en stund. Vid samtalet med klassen tänk på följande:

- tala öppet om det som har hänt
- låt eleverna tala om sina tankar och känslor (se kapitlet Samtal med klassen)

Har eleverna ätit? Ev. kan mat/fika behöva ordnas.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem.

Information till övriga klasser

Skolans övriga klasser informeras av sin/sina mentorer eller så samlas eleverna i aulan för information. Finns det någon som inte är närvarande som ska kontaktas?

Flaggning

När samtliga klasser och personal underrättats hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd.

Flaggan och veven finns hos vaktmästaren, högst upp i skåpet till vänster. Vaktmästare eller tekniker kan hissa flaggan.

Tyst minut

Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare eller så hålls en tyst minut vid samling i aulan.

Rektor meddelar t.ex. följande:

- Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffat den xxx pålyser jag en tyst minut. Under den tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuten börjar nu ... Den tysta minuten är över.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, ett foto av den avlidne, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken, t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter dödsfallet ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som dödsfallet inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Information till föräldrar

Rektor, eller annan personal som krisgruppen bestämmer, ansvarar för att samtliga föräldrar/vårdnadshavare i den drabbade klassen underrättas.

Information kan ges per telefon eller per brev. Förslag på innehåll i ett brev som kan skickas hem finns som bilaga.

Minnesstund

Klassen som eleven gått i samlas direkt på morgonen dagen efter meddelandet om dödsfallet. Bjud på fika, tänd ljus och försök göra så trevligt som möjligt i salen.

Kurator eller annan person kan inleda stunden med att prata om vad som hänt, informera om saker som framkommit sedan sist klassen träffades, informera om vad som kommer att hända den närmsta tiden, prata om hur sorgreaktioner kan se ut.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem!

Minnesstund i elevens klass/skola ska helst ordnas dagen efter meddelandet om dödsfallet.

Kontakta gymnasieskolans präst och hör om han har möjlighet att vara med.

OBS! Tala med de anhöriga om hur minnesstunden skall utformas och vad den skall innehålla.

Minnesstund kan t.ex. innehålla: minnesord från rektor, minnesord från präst, några ord från mentorn, någon läser en dikt, sång och musik.

Inför begravningen

Rektor, eller den som rektor utser, tillfrågar de anhöriga om de önskar låta elevens kamrater delta i begravningen. Rektor tillser att en skriftlig inbjudan formuleras och skickas hem till eleverna. Rektor beslutar om blommor till begravningen. På

begravningsdagen hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Så snart begravningen är slut hissas flaggan i topp och halas ner antingen omedelbart eller vid ordinarie tidpunkt.

Uppföljning

Det kan vara betydelsefullt för klassen att elevens plats får stå tom en tid. Det kan också finnas andra konkreta ting som påminner om eleven som kan tas tillvara.

Personerna i krisgruppen kan vara viktiga vid uppföljningsarbetet. Det är viktigt att mentorn får mycket kollegialt stöd och hjälp. I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån (se kapitlet om debriefing).

Dödsfall elev – utanför skolan

Information i skolan

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp. Därefter underrättas mentorn i klassen samt all övrig personal på skolan. Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

Information till de anhöriga

Bestäm vem som skall ha kontakt med hemmet. Kontrollera med hemmet hur mycket man har tillåtelse att meddela klassen om det inträffade. Det är oerhört viktigt att diskutera med de anhöriga om vad man får informera om i skolan. För en del anhöriga är den personliga integriteten viktig, vilket man absolut måste ta hänsyn till. Det är dock viktigt att betona för de anhöriga att någon slags information måste komma ut i skolan.

Massmedia

Om dödsfallet kan ha intresse för massmedia har rektor, eller den som rektor utser, kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. (Se kapitlet om Kontakt med massmedia.)

Information till klassen

Efter överenskommelse med familjen om hur meddelandet om dödsfallet skall framföras berättar mentorn eller någon annan av klassen känd person detta. Elevvårdspersonal kan vara med vid behov. Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras. Kontakta gymnasieprästen och hör om han har möjlighet att vara med.

Klassen hålls samlad under en stund. Vid samtalet med klassen tänk på följande;

- tala öppet om det som har hänt
- låt eleverna tala om sina tankar och känslor. (Se kapitlet Samtal med klassen.)

Har eleverna ätit? Ev. kan mat/fika behöva ordnas.

Kontrollera om alla i klassen är närvarande, om inte; kontakta dem.

Information till övriga klasser

Skolans övriga klasser underrättas av sin/sina mentorer eller så samlas eleverna i aulan för information. Finns det någon som inte är närvarande som ska kontaktas?

Flaggning

När samtliga klasser och personal underrättats hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Flaggan och veven finns hos vaktmästaren, högst upp i skåpet till vänster. Vaktmästare eller tekniker kan hissa flaggan.

Tyst minut

Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare eller så hålls en tyst minut vid samling i aulan.

Rektor meddelar t.ex. följande:

Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffat den xxx pålyser jag en tyst minut. Under den tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuten börjar nu ... Den tysta minuten är över.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, ett foto av den avlidne, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter dödsfallet ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som dödsfallet inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Information till föräldrar

Rektor, eller annan person som krisgruppen utser, ansvarar för att samtliga föräldrar/vårdnadshavare i den drabbade klassen underrättas.

Information kan ges per telefon eller per brev. Förslag till innehåll i ett brev som skickas hem finns som bilaga.

Minnesstund

Klassen som eleven gått i samlas direkt på morgonen dagen efter meddelandet om dödsfallet. Bjud på fika, tänd ljus och försök göra så trevligt som möjligt i salen.

Kurator eller annan person kan inleda stunden med att prata om vad som hänt, informera om saker som framkommit sedan sist klassen träffades, informera om vad som kommer att hända den närmsta tiden, prata om hur sorgreaktioner kan se ut.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem!

Minnesstund i elevens klass/skola ska helst ordnas dagen efter meddelandet om dödsfallet.

Kontakta gymnasieskolans präst och hör om han har möjlighet att vara med.

OBS! Tala med de anhöriga om hur minnesstunden skall utformas och vad den skall innehålla.

Minnesstund kan t.ex. innehålla: minnesord från rektor, minnesord från präst, några ord från mentorn, någon läser en dikt, sång och musik.

Inför begravningen

Rektor, eller den som rektor utser, tillfrågar de anhöriga om de önskar låta elevens kamrater delta i begravningen. Rektor tillser att en skriftlig inbjudan formuleras och går ut till eleverna. Rektor beslutar om blommor till begravningen. På begravningsdagen hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Så snart begravningen är slut hissas flaggan i topp och halas ner antingen omedelbart eller vid ordinarie tidpunkt.

Uppföljning

Det kan vara betydelsefullt för klassen att elevens plats får stå tom en tid. Det kan också finnas andra konkreta ting som påminner om eleven som kan tas till vara. Personerna i skolans krisgrupp kan vara viktiga vid uppföljningsarbetet. Det är viktigt att mentorn får mycket kollegialt stöd och hjälp. I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån (se kapitlet om Debriefing).

Dödsfall personal – i skolan

Rektor underrättar omedelbart polisen om det inträffade.

Information till de anhöriga

Vid dödsfall meddelar polis anhöriga. Därefter kontaktar skolledningen anhöriga. Det är oerhört viktigt att diskutera med de anhöriga om vad man får informera om i skolan. För en del anhöriga är den personliga integriteten viktig, vilket man absolut måste ta hänsyn till. Det är dock viktigt att betona för de anhöriga att någon slags information måste komma ut i skolan.

Information i skolan

Rektor sammankallar skolans krisgrupp. Rektor informerar personalen om dödsfallet. Rektor beslutar om vem som har ansvar för olika kontakter. Kontrollera om all personal är närvarande, om inte; kontakta dem.

Anmälan till Arbetsmiljöverket

Enligt arbetsmiljöförordningen §2 skall arbetsgivaren utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket om ett dödsfall har inträffat på arbetsplatsen.

Massmedia

Om dödsfallet kan ha intresse för massmedia har rektor, eller den som rektor utser, kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. (Se kapitlet om Kontakt med massmedia.)

Information till klassen

Kom överens med familjen om hur meddelandet om dödsfallet skall framföras. Om det är mentorn som avlidit ska klassen meddelas av medmentorn eller någon annan av klassen känd person. Elevvården kan vara med vid behov. Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras. Kontakta gymnasieprästen och hör om han har möjlighet att vara med.

Klassen hålls samlad under en stund. Vid samtalet med klassen tänk på följande;
- tala öppet om det som har hänt
- låt eleverna tala om sina tankar och känslor. (Se kapitlet Samtal med klassen.)

Har eleverna ätit? Ev. kan mat/fika behöva ordnas.

Kontrollera om alla i klassen är närvarande, om inte; kontakta dem.

Information till övriga klasser

Skolans övriga klasser underrättas av sin/sina mentorer eller så samlas eleverna i aulan för information. Finns det någon som inte är närvarande som ska kontaktas?

Flaggning

När samtliga klasser och personal underrättats hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Flaggan och veven finns hos vaktmästaren, högst upp i skåpet till vänster. Vaktmästare eller tekniker kan hissa flaggan.

Tyst minut

Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare eller så hålls en tyst minut vid samling i aulan.

Rektor meddelar t.ex. följande:

- Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffat xxx pålyser jag en tyst minut. Under den tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuten börjar nu ... Den tysta minuten är över.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, ett foto av den avlidne, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter dödsfallet ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som dödsfallet inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Information till föräldrar

Rektor ansvarar för att föräldrar/vårdnadshavare i den berörda klassen underrättas. Information kan ges per telefon eller per brev. Förslag på innehåll i ett brev som kan skickas hem finns som bilaga.

Minnesstund

Minnesstund bör äga rum i skolan helst dagen efter meddelandet om dödsfallet. Kontakta gymnasieprästen och hör om denne har möjlighet att delta.

Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

OBS! Tala med de anhöriga om hur minnesstunden skall utformas och vad den ska innehålla.

Minnesstunden kan t.ex. innehålla:

- minnesord från rektor
- minnesord av präst
- någon läser en dikt
- sång
- musik.

Finns det någon klass som det ska arrangeras något speciellt för dagen efter meddelandet om dödsfallet? Om ja, så kan det ordnas enligt följande;

Samla klassen direkt på morgonen. Bjud på fika, tänd ljus och försök göra så trevligt som möjligt i salen. Kurator eller annan person kan inleda stunden med att prata om vad som hänt, informera om saker som framkommit sedan sist klassen träffades, informera om vad som kommer att hända den närmsta tiden, prata om hur sorgreaktioner kan se ut.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem!

Inför begravningen

Rektor, eller den som rektor utser, tillfrågar de anhöriga om de önskar att arbetskamrater och berörda elever skall delta i begravningen. Mentor, eller en lärare som är känd för eleverna i klassen, informerar om begravningen och förmedlar en skriftlig inbjudan. Rektor beslutar om blommor till begravningen. På begravningsdagen hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Så snart begravningen är slut hissas flaggan i topp och halas ner antingen omedelbart eller vid ordinarie tidpunkt.

Uppföljning

Det är viktigt med kollegialt stöd och hjälp.

Skolans krisgrupp och elevvårdspersonal är viktiga personer i uppföljningsarbetet.

I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån (se kapitlet om Debriefing).

Dödsfall personal – utanför skolan

Krisgruppen

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp. Krisgruppen beslutar vem som skall ta kontakt med de anhöriga och ta reda på vilken information de vill lämna ut.

Information i skolan

Därefter sammankallar rektor skolans personal för information om dödsfallet och beslutar om vem som skall ha ansvaret för olika kontakter.

Kontrollera om all personal är närvarande, om inte; kontakta dem.

Information till klassen

Kom överens med familjen om hur meddelandet om dödsfallet skall framföras.

Om det är mentorn som avlidit ska klassen meddelas av medmentorn eller någon annan av klassen känd person. Elevvården kan vara med vid behov. Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras.

Kontakta gymnasieprästen och hör om han har möjlighet att vara med.

Klassen hålls samlad under en stund. Vid samtalet med klassen tänk på följande;

- tala öppet om det som har hänt

- låt eleverna tala om sina tankar och känslor. (Se kapitlet Samtal med klassen.)

Har eleverna ätit? Ev. kan mat/fika behöva ordnas.

Kontrollera om alla i klassen är närvarande, om inte; kontakta dem.

Information till övriga klasser

Skolans övriga klasser underrättas av sin/sina mentorer eller så samlas eleverna i aulan för information. Finns det någon som inte är närvarande som ska kontaktas?

Information till klassens föräldrar

Rektor ansvarar för att föräldrar/vårdnadshavare i den berörda klassen underrättas.

Information kan ges per telefon eller per brev. Förslag på innehåll i ett brev som kan skickas hem finns som bilaga.

Massmedia

Om dödsfallet kan ha intresse för massmedia har rektor, eller den som rektor utser, kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Se kapitel om Kontakt med massmedia.

Flaggning

När samtliga klasser och personal underrättats hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd.

Flaggan och veven finns hos vaktmästaren, högst upp i skåpet till vänster. Vaktmästare eller tekniker kan hissa flaggan.

Tyst minut

Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare eller så hålls en tyst minut vid samling i aulan.

Rektor meddelar t.ex. följande:

- Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffat xxx pålyser jag en tyst minut. Under den tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuten börjar nu ... Den tysta minuten är över.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, ett foto av den avlidne, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter dödsfallet ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som dödsfallet inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Minnesstund

Minnesstund bör äga rum i skolan helst dagen efter meddelandet om dödsfallet. Kontakta gymnasiprästen och hör om denne har möjlighet att delta.

Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

OBS! Tala med de anhöriga om hur minnesstunden skall utformas och vad den ska innehålla.

Minnesstunden kan t.ex. innehålla:

- minnesord från rektor
- minnesord av präst
- någon läser en dikt
- sång
- musik.

Finns det någon klass som det ska arrangeras något speciellt för dagen efter meddelandet om dödsfallet? Om ja, så kan det ordnas enligt följande;

Samla klassen direkt på morgonen. Bjud på fika, tänd ljus och försök göra så trevligt som möjligt i salen. Kurator eller annan person kan inleda stunden med att prata om vad som hänt, informera om saker som framkommit sedan sist klassen träffades, informera om vad som kommer att hända den närmsta tiden, prata om hur sorgreaktioner kan se ut.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem!

Inför begravningen

Rektor, eller den som rektor utser, tillfrågar de anhöriga om de önskar att arbetskamrater och berörda elever skall delta i begravningen. Mentor, eller en annan lärare som är känd för eleverna i klassen, informerar om begravningen och förmedlar en skriftlig inbjudan. Rektor beslutar om blommor till begravningen. På begravningsdagen hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Så snart begravningen är slut hissas flaggan i topp och halas ner antingen omedelbart eller vid ordinarie tidpunkt.

Uppföljning

Det är viktigt med kollegialt stöd och hjälp.

Skolans krisgrupp och elevvårdspersonal är viktiga personer i uppföljningsarbetet.

I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån (se kapitlet om Debriefing).

Elev som mister nära anhörig

Kontakt med familjen

I samband med att skolan underrättas eller fått kännedom om dödsfallet tillfrågar mentor familjen/eleven om elevens kamrater kan meddelas.

Information till elevens lärare

Skolledning och elevens mentor sammankallar berörda lärare.

Krisgruppen

Sammanfattas vid behov.

Information till elevens kamrater

Mentor, eller någon annan av klassen känd person, meddelar den berörda klassen om dödsfallet. Elevvårdspersonal kan vara med vid behov. Det är viktigt att familjen godkänner den information skolan lämnar.

Kontrollera om alla i klassen är närvarande, om inte; kontakta dem.

Det är bäst om man kan tala öppet med klassen om det som hänt. Det kan dock finnas elever som föredrar att man inte nämner något om dödsfallet, vilket är viktigt att man respekterar.

Vid anhörigas död genom olycka eller självmord bör man särskilt noga tänka på vad som skall sägas.

Elever som mister nära anhörig mår oftast bäst av att börja skolan så snart som möjligt. Övergången underlättas genom en tidig kontakt mellan skolan och hemmet. När skolan tar initiativ till kontakt visar detta att man bryr sig om det som hänt och vill hjälpa på bästa möjliga sätt.

Det är en fördel om klasskamraterna får reda på vad eleven vill att de skall säga eller göra när han/hon kommer tillbaka.

Förbered klasskamraterna på att eleven kan vara känsligare än vanligt och att de därför bör visa extra omtanke.

Uppföljning

Mentor följer upp eleven genom egna iakttagelser och genom samtal med andra lärare.

Var observant på elevens sorgreaktioner. Kontakta elevvårdsteamet vid behov.

Skolans elevvårdspersonal är viktiga personer i uppföljningsarbetet (se kapitlet om Debriefing).

Vid allvarliga olyckor i skolan

Akuta åtgärder på olycksplatsen

Den/de personer som är vid olycksplatsen eller först kommer dit utför följande:

- utrymmer
- tillkallar ambulans/polis/brandkår
- ger första hjälpen (Se kapitlet ”Livräddande första hjälp till vuxna”)
- håller obehöriga borta från olycksplatsen
- tröstar och lugnar

Blir någon elev skadad följer en vuxen som känner eleven med till sjukhuset.

Information till rektor

Rektor meddelas omedelbart.

Krisgruppen

Rektor sammankallar skolans krisgrupp och beslutar om vidare åtgärder. Rektor låter läraren/lärarna ansvara för registrering av och omsorg om elever som varit vittne till olyckan.

Anmälan till Arbetsmiljöverket

Enligt arbetsmiljöförordningen §2 skall arbetsgivaren utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket om ett dödsfall eller en allvarlig olycka inträffat på arbetsplatsen.

Information till personalen

Rektor sammankallar personalgruppen för vidare information och diskussion om åtgärder. Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

Information till eleverna

Mentorn samlar respektive klass och informerar om vad som hänt.

Mentorn tar upp närvaro och noterar hur eleverna mår. Uppgifterna lämnas till krisgruppen.

Expeditionen lämnar anmäld sjukfrånvaro till krisgruppen.

Krisgruppen beslutar om de elever som inte varit närvarande ska kontaktas.

Information till föräldrarna

Föräldrar som kommer till skolan hänvisas till lärarrummet. Krisgruppen utser de personer som ska finnas i lärarrummet.

Mentor och eventuellt elevvårdspersonal informerar berörda föräldrar.

Det kan vara bra med ett föräldramöte någon av de närmaste dagarna.

Massmedia

Om olyckan kan ha intresse för massmedia har rektor, eller den som rektor utser, kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Hänvisa alltid till den person som har ansvar för massmediekontakterna. (Se kapitlet om Kontakt med massmedia.)

Tyst minut

Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare.

Rektor meddelar t.ex. följande:

- Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffat den xxx pålyser jag en tyst minut. Under den tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuten börjar nu ... Den tysta minuten är över.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter olyckan ska personal vara i aulan. Aulan är öppen det antal dagar som krisgruppen bestämmer. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Övrigt

Var noga med att kontrollera anledningen till elevernas frånvaro de närmaste dagarna efter olyckan. Mentor diskuterar igenom olyckan med klassen. (Se kapitlet Samtal med klassen.) Eleverna måste få ärliga upplysningar om vad som hänt. Ibland kan det vara bra att bjuda in polisen eller andra personer som kan ge eleverna direkt information.

Uppföljning

Vid skador som leder till längre sjukhusvistelse eller en längre tids frånvaro från skolan håller mentorn eller annan utsedd kontaktperson kontakt med hemmet och sjukhuset.

Om en elev blir sjukskriven en längre tid, är det skolans skyldighet att se till att eleven får undervisning på sjukhuset och i hemmet. Skolledning ansvarar för att så sker.

Om någon elev får bestående men efter olyckan följs detta upp av skolledning eller elevvårdspersonal.

Rektor beslutar om besök/blommor till den drabbade.

Skolans krisgrupp är viktiga personer vid uppföljningen.

I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån (se kapitlet om Debriefing).

Vid allvarliga olyckor – utanför skolan

Krisgruppen

Så snart skolan fått kännedom om olyckan samlar rektor skolans krisgrupp. Krisgruppen beslutar om åtgärder.

Information till personalen

Därefter samlar rektor skolans personalgrupp för information. Rektor fattar beslut om vem eller vilka som skall ge sig av till olycksplatsen och vad de skall göra där. Det är viktigt att de som beger sig till olycksplatsen förses med mobiltelefon för att hela tiden kunna informera personalen på skolan och även få den hjälp som eventuellt behövs. Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

Massmedia

Vid olyckor som kan ha intresse för massmedia utser rektor den som har kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Hänvisa alltid till den person som har ansvar för massmediekontaktarna. (Se kapitlet om Kontakt med massmedia.)

Information till klassen

Mentor samlar respektive klass och berättar vad som har hänt. Eleverna måste få så ärliga upplysningar som möjligt om vad som inträffat så att inte rykten börjar spridas. (Se kapitlet Samtal med klassen.)

Ibland kan det vara bra att bjuda in polisen eller andra personer som kan ge eleverna direkt information.

All frånvaro skall registreras och noga följas upp av mentorn som i sin tur lämnar uppgifterna till krisgruppen.

Tyst minut

Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare. Rektor meddelar t.ex. följande:
- Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffat den xxx pålyser jag en tyst minut. Under den tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuter börjar nu ... Den tysta minuten är över.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet. Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter olyckan ska personal vara i aulan. Aulan är öppen det antal dagar som krisgruppen bestämmer. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Information till föräldrar

Föräldrar som kommer till skolan hänvisas till lärarrummet. Krisgruppen utser personer som finns i lärarrummet.

Mentor och eventuellt elevvårdspersonal informerar berörda föräldrar.

Det kan vara bra med ett föräldramöte någon av de närmaste dagarna.

Övrigt

Rektor samlar personalgruppen för diskussion om ytterligare åtgärder.

Var noga med att kontrollera anledningen till elevernas frånvaro de närmaste dagarna efter olyckan. Mentor diskuterar igenom olyckan med klassen. (Se kapitlet Samtal med klassen.) Eleverna måste få ärliga upplysningar om vad som hänt. Ibland kan det vara bra att bjuda in polisen eller andra personer som kan ge eleverna direkt information.

Uppföljning

Vid skador som leder till längre sjukhusvistelse eller en längre tids frånvaro från skolan håller mentor eller annan utsedd kontaktperson kontakt med hemmet och sjukhuset.

Om en elev blir sjukskriven en längre tid, är det skolans skyldighet att se till att eleven får undervisning på sjukhuset och i hemmet. Skolledning ansvarar för att så sker.

Om någon elev får bestående men efter olyckan följs detta upp av skolledning eller elevvårdspersonal.

Rektor beslutar om besök/blommor till den drabbade.

Skolans krisgrupp är viktiga personer vid uppföljningen av enskilda elever.

I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån. (Se kapitlet om Debriefing.)

Själv mord – elev

Krisgruppen

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp.

Information i skolan

Rektor tar kontakt med de anhöriga och inhämtar deras tillstånd att berätta om dödsorsaken för elevens mentor och för klasskamraterna. Om de anhöriga ger sitt medgivande till detta beslutas vem som skall meddela klassen.

Själv mord väcker djupa existentiella frågor om liv och död, om livets mening, om skuld och skam. Det är viktigt att tänka igenom hur budskapet om dödsorsaken skall framföras.

Gymnasieprästen kan vid detta tillfälle vara en viktig person att ta med i klassen.

Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras.

Man bör vid detta samtal med klassen tänka på att:

- tala öppet och konkret om det som har hänt
- låt eleverna tala om sina tankar och känslor (se kapitlet Samtal med klassen).

Kontrollera om alla i klassen är närvarande, om inte; kontakta dem.

Om de anhöriga inte ger sitt tillstånd till att meddela klasskamrater och lärare orsaken till dödsfallet, är det naturligtvis självklart att man respekterar detta.

Mentorn samlar då klassen och berättar för dem att en av deras klasskamrater avlidit. Elevvårdspersonal kan vara med vid behov. Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras. Läraren säger att kamratens föräldrar inte vill att man talar så mycket om detta i skolan, men det är viktigt att kamraterna får tillfälle att berätta hur man minns sin vän. Det kan vid detta tillfälle vara lämpligt att ha en kort minnesstund i klassen.

Minnesstunden i klassrummet kan innehålla följande:

- minnesord av mentorn
- någon läser en dikt
- man spelar någon stilla musik.

Information till personalen

Rektor samlar personalen för att informera om dödsfallet och diskutera hur respektive lärare skall hantera budskapet.

Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

Flaggning

När samtliga klasser och personal underrättats hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd.

Flaggan och veven finns hos vaktmästaren, högst upp i skåpet till vänster. Vaktmästare eller tekniker kan hissa flaggan.

Information till föräldrar

Rektor ansvarar för att samtliga föräldrar/vårdnadshavare i den drabbade klassen underrättas.

Information kan ges per telefon eller per brev. Förslag på innehåll i ett sådant brev finns som bilaga.

Minnesstund

Klassen som eleven gått i samlas direkt på morgonen dagen efter meddelandet om dödsfallet. Bjud på fika, tänd ljus och försök göra så trevligt som möjligt i salen.

Kurator eller annan person kan inleda stunden med att prata om vad som hänt, informera om saker som framkommit sedan sist klassen träffades, informera om vad som kommer att hända den närmsta tiden, prata om hur sorgreaktioner kan se ut.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem!

Minnesstund i elevens klass/skola ska helst ordnas dagen efter meddelandet om dödsfallet.

Kontakta gymnasieskolans präst och hör om han har möjlighet att vara med.

OBS! Tala med de anhöriga om hur minnesstunden skall utformas och vad den skall innehålla.

Minnesstund kan t.ex. innehålla: minnesord från rektor, minnesord från präst, några ord från mentorn, någon läser en dikt, sång och musik.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, ett foto av den avlidne, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter dödsfallet ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som dödsfallet inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Inför begravningen

Rektor, eller den som rektor utser, tillfrågar anhöriga om de önskar låta elevens kamrater delta i begravningen. Rektor tillser att en skriftlig inbjudan formuleras och skickas hem till eleverna. Rektor beslutar om blommor till begravningen. På begravningsdagen hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd. Så snart begravningen är slut hissas flaggan i topp och halas ner antingen omedelbart eller vid ordinarie tidpunkt.

Var observant på elevernas sorgreaktioner.

Uppföljning

Samtal i klassen där man sätter ord på tankar och känslor i relation till det som hänt. Det kan vara betydelsefullt för klassen att elevens plats får stå tom en tid. Det kan också finnas andra konkreta ting som påminner om eleven som kan tas till vara.

Var observant på elevernas reaktioner och på om någon elev är frånvarande.

En sådan här händelse kan väcka många tankar, det kan det vara lämpligt att ordna kuratorskontakt för vissa elever.

Skolans krisgrupp är viktig i uppföljningsarbetet. I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån. (Se kapitlet Debriefing).

Själv mord personal

Direkt efter att skolan fått kännedom om dödsfallet sammankallar rektor skolans krisgrupp.

Kontakt anhöriga

Rektor tar kontakt med de anhöriga och inhämtar deras tillstånd till att berätta om dödsorsaken för kollegor och berörda elever.

Information till personalen

Därefter sammankallar rektor skolans personal för information om dödsfallet, om de anhöriga givit sitt tillstånd.

Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

Information till eleverna

Krisgruppen beslutar vem eller vilka som ska meddela eleverna det inträffade, om de anhöriga givit sitt tillstånd.

Själv mord väcker djupa existentiella frågor om liv och död, om livets mening, om skuld och skam. Det är viktigt att tänka igenom hur budskapet om dödsorsaken skall framföras.

Gymnasieprästen kan vid detta tillfälle vara en viktig person att ta med i klassen.

Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras.

Man bör vid detta samtal med klassen tänka på att:

- tala öppet och konkret om det som har hänt
- låt eleverna tala om sina tankar och känslor (se kapitlet Samtal med klassen).

Kontrollera om alla i klassen är närvarande, om inte; kontakta dem.

Om de anhöriga inte ger sitt tillstånd till att meddela eleverna orsaken till dödsfallet, är det naturligtvis självklart att man respekterar detta.

Mentorn eller annan lämplig person samlar då klassen och berättar för dem att en av deras lärare avlidit. Elevvårdspersonal kan vara med vid behov. Det är bra om flera vuxna kan vara med när klassen informeras. Mentorn säger att lärarens familj inte vill att man talar så mycket om detta i skolan, men det är viktigt att eleverna får tillfälle att berätta hur man minns sin lärare. Det kan vid detta tillfälle vara lämpligt att ha en kort minnesstund i klassen.

Minnesstunden i klassrummet kan innehålla följande:

- minnesord
- någon läser en dikt
- man spelar någon stilla musik.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, ett foto av den avlidne, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på dig/er i den stora sorg som drabbat dig/er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter dödsfallet ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som dödsfallet inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Minnesstund

Minnesstund bör äga rum i skolan helst dagen efter meddelandet om dödsfallet. Kontakta gymnasieprästen och hör om denne har möjlighet att delta.

Kontrollera om all personal är närvarande. Om inte, så beslutar rektor om de ska kontaktas.

OBS! Tala med de anhöriga om hur minnesstunden skall utformas och vad den ska innehålla.

Minnesstunden kan t.ex. innehålla:

- minnesord från rektor
- minnesord av präst
- någon läser en dikt
- sång
- musik.

Finns det någon klass som det ska arrangeras något speciellt för dagen efter meddelandet om dödsfallet? Om ja, så kan det ordnas enligt följande;

Samla klassen direkt på morgonen. Bjud på fika, tänd ljus och försök göra så trevligt som möjligt i salen. Kurator eller annan person kan inleda stunden med att prata om vad som hänt, informera om saker som framkommit sedan sist klassen träffades, informera om vad som kommer att hända den närmsta tiden, prata om hur sorgreaktioner kan se ut.

Kontrollera om alla i klassen är där, om inte; kontakta dem!

Flaggning

När samtliga klasser och personal underrättats hissas flaggan på halv stång. Flaggan hissas först i topp och därefter halas ner 1/3 av flaggstångens längd.

Flaggan och veven finns hos vaktmästaren, högst upp i skåpet till vänster. Vaktmästare eller tekniker kan hissa flaggan.

Information till föräldrarna

Rektor ansvarar för att föräldrar/vårdnadshavare i de berörda klasserna underrättas.

Information kan ges per telefon eller per brev. Förslag på innehåll i ett sådant brev finns som bilaga.

Inför begravningen

Rektor, eller den som rektor utser, tillfrågar de anhöriga om de önskar att arbetskamrater och elever skall delta i begravningen. Mentorn eller en lärare som är känd för eleverna i klassen, informerar om begravningen och förmedlar en skriftlig inbjudan. På begravningsdagen hissas flaggan på halv stång. Flaggan ska först hissas i topp och därefter halas 1/3 av flaggstångens längd. Så snart begravningen är slut hissas flaggan i topp och halas ner antingen omedelbart eller vid ordinarie tidpunkt.

Uppföljning

Det är viktigt med kollegialt stöd och hjälp. Skolans krisgrupp och elevvårdspersonal är viktiga personer i uppföljningsarbetet.

Var observant på elevernas reaktioner och på om någon elev är frånvarande.

I uppföljningsarbetet ingår att krisgruppen träffas flera gånger efter det inträffade och vid behov tillkallar hjälp utifrån (se kapitlet Debriefing).

När elev blir allvarligt sjuk

Händelse

En elev drabbas av en allvarlig sjukdom som man fruktar kan leda till döden.

Kontakt med familjen

När skolan underrättats eller fått kännedom om att eleven drabbats av en allvarlig sjukdom, kontaktar mentorn eller skolsköterskan familjen. Mentorn eller skolsköterskan har då flera uppgifter:

1. Etablera en god kontakt med familjen och betona att allt agerande från skolans sida skall ske med hänsyn till familjens önskemål.
2. Förhöra sig om vilken sjukdom eleven drabbats av och vilka eventuella behandlingar eleven genomgår.
3. Diskutera med föräldrarna vilken information klasskamraterna skall få och vilken information de undervisande lärarna skall få. Det är här viktigt att få familjen att förstå att klasskamraterna behöver ha någon slags information. Ibland önskar familjen av olika skäl att sjukdomen skall hållas hemlig. Detta är något man självklart måste respektera.

Information till elevens lärare, krisgruppen och elevvårdsteamet

Rektor sammankallar elevens lärare, krisgruppen och elevvårdsteamet. Rektor inleder mötet och berättar vad som har hänt. Den som har kontakt med familjen berättar vad man tillsammans med familjen bestämt om information till skola och klasskamrater.

Information till klasskamraterna

Om familjen så önskar, informeras klasskamraterna om elevens sjukdom. Informationen kan ges av eleven, mentor, skolsköterska och eventuellt behandlande läkare.

Klassen skall därefter regelbundet informeras om hur den sjuke eleven mår och hur det hela utvecklar sig.

Mentorn och ett par personer från krisgruppen t.ex. kurator och skolsköterska samtalar vid några tillfällen med klasskamraterna om det som hänt deras kamrat. Samtalen bör ske vid tre, fyra tillfällen och syftet är att avlasta dem och även underlätta när den sjuka eleven kommer tillbaka till klassen.

Man beslutar om eventuellt sjukbesök i hemmet eller på sjukhuset. Eleverna ges tillfälle att skriva brev eller dylikt.

Den sjuka elevens närmaste vänner bör särskilt uppmärksammas.

Den sjuka elevens kontakt med skolan

Den sjuka eleven underrättas om vad man beslutat om i skolan och vem som är kontaktperson.

Skolarbetet får inte stanna upp. Ur rehabiliteringssynpunkt är detta oerhört väsentligt. Dessutom har enligt skollagen elever som drabbats av sjukdom lika stor rätt till undervisning som friska elever. Rektor eller den rektor utser bör diskutera med familjen i vilken mån eleven orkar med undervisning.

Vid elevs försvinnande

Krisgruppen

Rektor sammankallar skolans krisgrupp och mentorn snarast efter beskedet om försvinnandet.

Kontaktperson

En kontaktperson utses för samarbete med familj och polis samt de sociala myndigheterna. Kontaktpersonen är sedan den som ansvarar för information till berörd personal. Försök att undvika ryktesspridning och spekulationer genom att lämna adekvat information till såväl personal som elever.

Information till klassen

Ge så konkret information som möjligt. Informera om vad som är möjligt att berätta för eleverna utan att såra eller utelämna personer. Ge tid för tankar och reaktioner. (Se kapitlet Samtal med klassen.)

Observera sekretessen

Rektor bestämmer vilken information som ska ges. Information i skolan kan bara ges efter de anhörigas medgivande.

Massmedia

Om försvinnandet kan ha intresse för massmedia utser rektor den som ska ha kontakt med pressen. Var noga med att alltid skydda eleverna så att massmedia inte får tillfälle att kontakta elever i skolan. Hänvisa alltid till den person som har ansvar för massmediekontakterna. (Se kapitlet Kontakt med massmedia).

Brand och bombhot

Brand

När en skola drabbats av brand kan man jämföra det med en krissituation. Brand är i första hand en uppgift för räddningstjänsten och polisen.

Enligt arbetsmiljöförordningen § 2 skall arbetsgivaren utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket om ett dödsfall eller en allvarlig olycka har inträffat på arbetsplatsen.

Följ skolans utrymningsplan.

Skolans krisorganisation bör ta hand om de sociala och psykiska efterverkningarna på samma sätt som när en allvarlig olycka inträffat i skolan. Därför rekommenderar vi att man handlar så som vid allvarliga olyckor i skolan. Se dessa kapitel.

Bombhot mot skolan

Ibland inträffar det att en skola blir bombhotad. Det är viktigt att ta hotet på allvar. Men det är inte rektor som skall avgöra äktheten i hotet. Det skall polisen göra. Därför bör rektor genast kontakta polisen och be dem komma till skolan.

Därmed har rektor överlämnat ärendet till polisen. Det är polisen som avgör vad som skall göras, men rektor bör förbereda för utrymning.

Hot, våld och misshandel i skolan

Hot

Skolpersonal eller elev som blivit hotad skall omedelbart delge rektor det inträffade.

Rektor och elevvårdspersonal sammankallar de berörda eleverna till samtal så snart som möjligt.

Målsättningen med samtalet bör vara att markera att det sätt på vilket konflikten hittills skötts inte är acceptabelt.

Parterna uppmanas att lösa bakomliggande konflikt. Eventuellt behöver de hjälp med att lösa konflikten. Samtalet bör utmynna i ett beslut om hur framtida samvaro skall se ut.

Uppföljning

Uppföljningssamtal bör ske efter cirka en vecka för att se om de inblandade tagit ansvar för att konflikten blivit löst.

Är hoten av allvarligare karaktär bör polisanmälan göras och då blir det polisens ansvar att göra undersökningen.

Information till föräldrar

Vid alla former av konflikter där elever som är omyndiga är inblandade, bör man alltid kontakta föräldrarna.

Våld och misshandel

Skolan skall ha tydliga regler mot våld och hot om våld och vad konsekvenserna blir.

Polisanmälan

Våld inom skolan bör polisanmälas. Polisanmälan görs av skolledningen. Det är viktigt att skolan är en trygg arbetsplats för såväl lärare, övrig personal som elever. Skolan omfattas av samma rättssystem som det övriga samhället.

Omhändertagande

Om någon kommer till skada, lärare, elev eller annan personal, är det viktigt att den utsatta personen får ett varsamt omhändertagande. Att bli slagen på sin arbetsplats är en mycket kränkande handling och den personen kan eventuellt hamna i ett chocktillstånd och skall erbjudas professionell hjälp exempelvis genom företagshälsovården.

Krisgruppen

Rektor sammankallar krisgruppen. Krisgruppen inhämtar information, gör en kartläggning av händelsen och en riskanalys. Krisgruppen bestämmer hur informationen skall förmedlas, av vem och om det behövs vem som ska ha kontakt med massmedia. Se kapitlet om kontakt med massmedia.

Information

Information till alla på skolan om det inträffade är viktiga åtgärder för att undvika ryktesspridning och för att så snart som möjligt återskapa tryggheten.

Uppföljning

Efter någon vecka är det av stor vikt att händelsen följs upp. Dels för att markera allvaret och dels för att få bekräftat att konflikten är löst.

Kriser och katastrofer i Sverige och världen

På senare år har det inträffat ett antal katastrofer i Sverige och i världen som starkt påverkat eleverna i deras vardag. Exempel på sådana katastrofer är terrorattacken mot World Trade Center i USA den 11 september 2001, diskoteksbranden i Göteborg där ett stort antal ungdomar omkom, mordet på en elev vid Bromma gymnasium och en elev vid ett gymnasium i Sundsvall. Skolan måste ha ett förhållningssätt och en handlingsberedskap vid sådana tillfällen.

Information i skolan

Rektor sammankallar krisgruppen. Krisgruppen informerar lärarna hur man skall förhålla sig till det inträffade i skolan.

Sorgbord

Man iordningsställer ett bord med vit duk, levande ljus, blommor, en penna och en loggbok. Duk m.m. finns på expeditionen i krislådan. Rektor skriver första meningen i boken t.ex. Vi på S:t Petri skola tänker på er i den stora sorg som drabbat er. Rektor eller annan person i krisgruppen står vid sorgbordet.

Sorgbordet placeras nedanför scenen i aulan. Under den första tiden efter katastrofen ska personal vara i aulan. Aulan är öppen den dag som katastrofen inträffat och dagen därpå. Därefter flyttas sorgbordet till skolans bibliotek. Sorgbordet finns på biblioteket under ca en vecka. Sorgbordet tas undan i samband med ett veckoslut.

Information till klasserna

- De undervisande lärarna berättar för sina klasser att det finns möjlighet att uttrycka sin sorg genom att skriva några rader eller enbart sitt namn i loggboken. Lärarna meddelar även var boken finns och hur länge den kommer att finnas där. Lärarna berättar att boken kommer att skickas till de drabbade – om det är elever till elevernas skola, om det är en nation till den nationens ambassad i Sverige.

- Det är viktigt att lärarna informerar direkt och att detta inte sker via skolans högtalare.

- Skolkurator och skolsköterska finns tillgängliga för samtal under de närmaste dagarna. De kan t.ex. uppehålla sig vid sorgbordet för att eleverna på ett enkelt sätt skall kunna ta kontakt.

Arbete i klasserna

- Ge tid till klassrumsdiskussioner. Det kan finnas förväntningar på läraren – både från eleverna och inte minst från läraren själv – att han skall ha svar på alla funderingar och frågor. Läraren skall ställa frågor och leda samtalet men inte dominera det. Läraren måste också kunna säga att han inte vet, inte förstår och känner sig olycklig och ledsen på samma sätt som eleverna.

- Arbeta med bild, uppsatser, drama, idrott.

Tyst minut

Krisgruppen håller kontakt med ansvarig i kommunen för information om tyst minut. Tyst minut pålyses av rektor via skolans högtalare. Rektor säger då t.ex. så här: ”Med anledning av den förfärliga händelsen som inträffade den xxx pålyser jag en tyst minut. Under den

tysta minuten skall alla stå upp och vi tänker alla på dem som drabbats och nu har stor sorg. Den tysta minuten börjar nu ... Den tysta minuten är nu över.”

Information till föräldrarna

Rektor avgör om information ska ges till föräldrarna.

Rektor kan informera per brev, som skickas hem till alla föräldrar, vilka åtgärder som skolan vidtagit beträffande loggbok, arbete i klasserna, tillgänglig kurator och eventuellt tyst minut. I brevet kan rektor rekommendera föräldrarna att fortsätta samtala om händelsen med sina barn.

Kriser och deras förlopp

När man skall beskriva kriser och deras förlopp är nedanstående fyra faser de mest vanliga. Här beskriver vi dessa faser mycket kortfattat. Vill man lära sig mer om detta hänvisar vi till lämplig litteratur i litteraturförteckningen.

Chockfasen

Denna fas varar från några korta ögonblick upp till några dygn.

Kännetecken:

- svårt att ta in och förstå vad som hänt
- förvirring och hysteriska reaktioner
- förtvivlan
- olika kroppsliga symtom som t.ex. hjärtklappning, darrningar, yrsel, illamående.

Reaktionsfasen

Denna fas kan pågå upp till ett par månader.

Kännetecken:

- sårbarhet
- ångest
- sömnsvårigheter
- sorg och depression
- ilska och aggressivitet
- koncentrationssvårigheter
- isolering
- skuld, skam och självförelser.

Reparationsfasen

Denna fas kan pågå från någon till några månader efter det inträffade till ca ett år.

Kännetecken:

- isoleringen bryts
- personen vågar blicka framåt.

Nyorienteringsfasen

Under denna period ser personen möjligheter i det fortsatta livet och börjar långsamt acceptera det som inträffat.

Olika sorgreaktioner hos barn

Detta är en kortfattad sammanställning av olika sorgreaktioner hos barn. Sorgreaktionerna kan se olika ut beroende på barnets ålder. Vill man lära sig mer om detta hänvisar vi till lämplig litteratur i litteraturförteckningen.

Kännetecken:

ångest
sömnsvårigheter
trots
skolsvårigheter, koncentrationssvårigheter
ledsnad
skuldkänslor
ilska, vrede
olika kroppsliga symtom, t.ex. magont
minnen
fantasier

Det är naturligtvis alltid viktigt att ha en öppen och ärlig kommunikation med den som är drabbad av något svårt.

Tänk därför på att:

- ge klara och tydliga besked
- ge åldersadekvata förklaringar
- undvika omskrivningar.

Datum

Klasshar idag mottagit det tragiska beskedet att
har avlidit. Detta är något som vi alla – elever i klassen, de lärare som undervisat
..... och andra som haft kontakt med
berörs starkt av.

I klassen har vi ägnat ordentligt med tid åt att samtala om det som har hänt. Vi har talat
mycket om hur var som person och vad vi främst kommer att
minnas för.

Om någon i familjen vill tala med någon av oss på skolan är ni naturligtvis välkomna att
kontakta oss.

Med vänliga hälsningar

Eva Daun
Rektor
Telefon 040 - 34 66 34

Samtal med klassen

I alla krissituationer är en av de allra viktigaste uppgifterna att informera. Den som informerar skall ha skaffat så mycket information som möjligt och inleda samtalet med att berätta vad som hänt.

Dispositionen av ett sådant samtal kan se ut så här:

- 1 Inledning
- 2 Fakta
- 3 Tankar
- 4 Reaktionen
- 5 Avslutning

När man samtalar med klassen när något svårt inträffat finns det några saker man speciellt bör tänka på.

- Situationen avgör om man är en eller flera personer som leder samtalet. Om man är flera bör minst en person vara känd för eleverna.

- Man bör i förväg bestämma samtalsreglerna:

”Det som sägs här stannar mellan oss i klassen”.

”Alla olika reaktioner är tillåtna”.

”Ingen är tvingad att yttra sig”.

”Var och en skall tala för sig och prata till punkt”.

- Berätta så konkret som möjligt om det som inträffat.

- Ge eleverna gott om tid och möjlighet att prata om sina känslor och tankar.

- Samla avslutningsvis ihop intrycken och rekommendera eleverna att fortsätta samtala med varandra. Förbered eleverna på att det kan komma olika reaktioner efter en tid och att detta är fullständigt normalt.

- Erbjud dig att finnas till hands när så behövs.

- Erbjud samtal med kurator eller skolsköterska.

- Var under en tid observant på olika reaktioner hos eleverna (se kapitlet om olika sorgereaktioner hos barn).

Debriefing

Debriefing är när en grupp samlas för att gå igenom de intryck och reaktioner som man upplevt om man varit inblandad vid t.ex. dödsfall, olyckshändelse eller någon annan traumatisk händelse.

Vid debriefing bör man tänka på följande:

- Alla inblandade skall vara med.
- Samtalet skall ske i nära anslutning till händelsen (dock ej samma dag).
- Samtalet måste få ta den tid som behövs. Ofta tar det 2 till 4 timmar.
- Alla som är närvarande skall kunna lita på att det som sägs inte förs vidare till någon annan.
- Samtalet kan ledas av en lämplig person på skolan, personal från Feelgood eller av gymnasieprästen.

Kontakt med massmedia

All mediekontakt går via rektor eller den person som rektor utser.

Skolans krisgrupp bör öva sig på att möta massmedia. Om det inträffar en större olycka eller krissituation t.ex. i form av mobbning vid skolan får man räkna med att massmedia tar kontakt och vill ha en intervju eller ett uttalande. Här följer några goda råd beträffande mötet med media:

Det är alltid massmedia som avgör vad som är en nyhet och vad man vill publicera. Det är inte meningsfullt för någon att ha synpunkter på vad massmedia anser vara en nyhet. Skolan är ofta i fokus eftersom så många människor är berörda av det som händer i skolan – föräldrar till elever, skolpersonal, politiker, närboende osv. De flesta människor har en åsikt om skolan och alla har egen erfarenhet av den. Därför är händelser i skolan oftast intressanta för media.

Betrakta massmedia som en resurs och inte ett hot. Journalister är kunniga yrkesmänniskor som väl känner till sina rättigheter och skyldigheter. I en svår situation i skolan kan massmedia vara en resurs för att få ut faktiska och viktiga uppgifter.

När du blir intervjuad:

Begär betänketid

Blir du uppringd av en journalist som vill ha svar på sina frågor direkt, säg att du vill återkomma om några minuter. Under denna korta tid hinner du förbereda vad du skall svara.

Medverka eller avböj

Det går inte att först gå med på en intervju och sedan vägra svara. Begär alltid att få ta del av den utskrivna intervjun innan den publiceras. Du har då möjlighet att rätta till rena sakfel. Du har däremot inte rätt att ha synpunkter på journalistens synpunkter.

Tala själv så lite som möjligt

Håll dig till fakta och var saklig. Sväva inte ut i egna spekulationer. Låt journalisten ställa sina frågor. Svara kortfattat och vänligt.

Att förbereda sig för intervjun:

Innan du ringer upp journalisten igen, skriv för dig själv ner följande:

Omfattas någon av de inblandade av sekretess?

Beträffande elever så omfattas eleverns namn, betyg och åtgärder i elevvårdskonferens av offentlighetsprincipen. Däremot är orsak och bakgrund till varför en elev diskuteras av elevvården sekretessbelagd.

Vad har hänt?

Gör en beskrivning i tidsföljd av vad som hänt.

Skador på personer eller material

Namnge aldrig skadade eller omkomna förrän det är säkert att föräldrar och kamrater är underrättade.

Orsak till det inträffade

Ange orsak till det inträffade, om du är fullständigt klar över den. Om du inte känner till orsaken, säg det och be att få återkomma när du har annat besked.

Fråga aldrig någonsin efter journalistens källa!

Du får aldrig fråga en journalist varifrån eller från vem han/hon har fått sina uppgifter. Gör du det frågar du efter journalistens källa och bryter mot Sveriges grundlag om yttrandefriheten. Du begår ett brott och kan bli åtalad för detta.

Krislåda

När det inträffar en kris av något slag t.ex. att en elev avlider eller en stor olycka händer i Sverige eller i världen, har man väldigt lite tid på sig att ordna allt praktiskt. Ett led i förberedelserna är att skolan har en krislåda. Där skall alltid följande finnas till hands.

1. En vit vacker duk
2. En ljusstake
3. Vita ljus
4. En tändsticksask
5. En vacker anteckningsbok i A5-format
6. En penna
7. En blomvas
8. En fotoram
9. Ett band eller en CD med stilla musik
10. En bok med lämpliga dikter

Krislådan finns på skolans expedition.

Det är personalen på expeditionen som ansvarar för krislådans innehåll.

Livräddande första hjälpen till vuxna

Livräddande första hjälp används vid olyckor och akuta sjukdomstillstånd, till exempel medvetslöshet på grund av stroke, hjärtstillestånd, förgiftningar, kramper och diabetes/insulinkoma.

Stabilt sidoläge: Lägg den bortre armen över bröstet.

Det är viktigt att larma 112 så tidigt som möjligt. Finns någon annan i närheten be denne ringa 112 och berätta vad som hänt. Ropa på hjälp om det inte finns någon annan person i din direkta närhet.

När du ringer 112

- Beskriv vad som har hänt.
- Tala om vem du är och varifrån du ringer.
- Ange antalet skadade, hur många som är barn respektive vuxna, vilken typ av skador det gäller.

Lägg den skadades arm, som är närmast dig, på marken rakt ut från kroppen. Fatta tag om bortre skuldran respektive bortre knäet och vänd över personen mot dig.

ICE, In Case of Emergency

Om du hittas akut sjuk eller skadad kan ett telefonnummer med bokstavskombinationen ICE i din mobiltelefons adressbok få en avgörande

betydelse. ICE står för In Case of Emergency, vilket kan översättas med "Vid nödfall". Tanken är att man lägger in ICE som namn i mobilens telefonbok, med numret till någon nära anhörig som kan nås om vi själva råkat ut för något och inte är kontaktbar. På så vis kan räddningspersonalen snabbt nå närmast anhörig och få viktiga besked om medicinering eller om man lider av någon sjukdom. Använd utlandsprefix så att det även fungerar när du är utomlands. Det är också viktigt att du informerar den eller de personer som du lagt in som kontaktperson.

Så här gör du:

Livräddande första hjälp ges på plats inom några minuter efter ett olycksfall eller hastigt insjuknande, i väntan på att ambulansen ska komma. Det gäller att snabbt hjälpa den skadade eller sjuke att få i sig syre eller förhindra denne från att förblöda. Så här gör du:

Kontrollera i tur och ordning medvetande, andning, puls och ge den hjälp som behövs:

Böj det översta benet i nästan rät vinkel. Lägg översta armens hand under kinden. Kontrollera att det finns fri luftväg.

Illustrator: Anna Ödlund

1. Är personen vid medvetande?

Skaka försiktigt i skuldrorna och ropa "Hur mår du?".
Ja, personen reagerar: stanna kvar - personen kan bli sämre.
Nej, personen är medvetslös: kontrollera andningen.

2. Andas personen?

Skapa fri luftväg genom att lyfta underkäken. Böj huvudet försiktigt bakåt. Titta om bröstkorgen höjer sig.
Lyssna efter andningsljud. Känns någon andning mot kinden?
Ja, personen andas: lägg i framstupa sidoläge.
Nej, personen andas inte: kontrollera pulsen.

3. Har personen puls?

Lägg fingrarna i gropen vid sidan av struphuvudet och känn efter puls i minst fem sekunder och högst i tio sekunder.
Ja, personen har puls: ge mun-till-mun-andning.
Nej, ingen puls: starta HLR, hjärt-lung-räddning.

Stabilt sidoläge

Lägg den skadades arm, som är närmast dig, på marken i en rät vinkel ut från kroppen. Lägg andra armen över bröstet. Fatta tag om borte skuldran respektive borte knäet och vänd över personen mot dig. Böj det översta benet i nästan rät vinkel. Lägg översta armens hand under kinden. Kontrollera att det finns fri luftväg.
Håll den skadade varm.

Mun-till-mun-andning

1. Lyft underkäken och böj huvudet försiktigt bakåt. Täpp till näsborrarna med tumme och pekfinger.
2. Ta ett djupt andetag, gapa stort och slut dina läppar runt den skadades mun och blås långsamt in luft under två sekunder. Kontrollera att bröstkorgen höjer sig, då har du gjort rätt. Om bröstkorgen inte höjer sig lyft underkäken mera uppåt, täpp till näsan bättre och försök igen.
3. Hög ditt huvud och ta ett nytt andetag medan den skadade andas ut och bröstkorgen sjunker ihop.
4. Fortsätt med inblåsningarna i normal andningstakt, det vill säga 12 –16 inblåsningar per minut. Om andningen återkommer placera i stabilt sidoläge.

Hjärt- och lungräddning (HLR)

1. Gör två inblåsningar enligt mun-till-mun-andning.
2. Gör hjärtkompression: Lägg händerna ovanpå varandra ovanför nedre delen av bröstbenet. Tryck till snabbt och rejält femton gånger med basen av handflatan, snabbare än en i sekunden.
3. Upprepa 1 och 2 tills andning och puls återkommer eller så länge du orkar i väntan på professionell hjälp.

Stoppa blödning

Ta vad du har att lägga på blödningen, till exempel en handske eller en halsduk. Tryck hårt med handen. Hög den skadade kroppsdelen.

Första hjälpen vid:

• **Brännskador:**

kyl ned den brända ytan med vatten under minst en kvart. Var försiktig om den skadade personen är ett litet barn. De tål inte kyla på samma sätt som en vuxen person.

• **Förgiftning:**

ring Giftinformationscentralen telefon 08-331 231. Ring 112 om det är akut.

- **Stänk i ögat:**
skölj med vatten i några minuter, 10-15 minuter vid stänk av frätande ämnen.
- **Inandning av farliga ämnen:**
ta ut den skadade i friska luften, lossa kläderna, ring Giftinformationscentralen eller sjukhus.
- **Nedkylning:** ta av de våta klädesplaggen och värm upp personen långsamt. Linda om möjligt in armar, ben och bål var för sig. Kroppsvärme är den bästa värmekällan.

Litteratur

Arbetskyddsstyrelsens författningssamling	Första hjälpen och krisstöd
Malmö stad	Krisstödsarbete
Andersson, Marianne Ingemarsson, Kristina	Kris och katastrof, Liber utbildning, 1994
Skolverket	Beredd på det ofattbara Om krisberedskap och krishantering i skolor
Malmö stad / Malmö brandkår (komin.malmo.se – administration - säkerhet och beredskap – krisberedskap – POSOM - regelverk för posom)	POSOM-verksamhet När, var, hur och varför?
Malmö stad (komin.malmo.se – administration - säkerhet och beredskap – krisberedskap – POSOM - om posomverksamheten)	POSOM - en organisation för krisstöd i Malmö
Malmö stad (komin.malmo.se – administration - säkerhet och beredskap – krisberedskap – POSOM - om krisreaktioner hos vuxna och barn)	Om krisreaktioner hos vuxna och barn Utgåva 2006
Dyregrov, Atle	Beredskapsplan för skolan, Rädda barnen 1994
Malmö stad (sök ”att anmäla brott” på komin.malmo.se)	Att anmäla brott

Litteraturen finns hos kurator och skolsköterska. En del litteratur finns hos rektor.